

Obr. 64. Rozšíření asociace XBG08 *Descurainietum sophiae*; existující fytocenologické snímky dávají dosluhově neúplný obraz skutečného rozšíření této asociace, proto jsou malými tečkami označena místa s výskytem diagnostického druhu *Descurainia sophia* podle floristických databází.

Fig. 64. Distribution of the association XBG08 *Descurainietum sophiae*; available relevés provide an incomplete picture of the actual distribution of this association, therefore the sites with occurrence of its diagnostic species, *Descurainia sophia*, according to the floristic databases, are indicated by small dots.

puje, v současnosti však takový trend není patrný. Společenstvo nemá žádný hospodářský význam.

■ Summary. This association is formed of stands of *Descurainia sophia*, accompanied by other tall annuals. It occurs in warm and sunny places on rubble of demolished buildings, rubbish heaps or tops of old walls. It is a vernal community that can be found until June. On certain sites it usually lasts for no more than two seasons, then giving way to perennial ruderal vegetation. In the Czech Republic it occurs mainly in colline areas.

XBG09

Sisymbrietum altissimi

Bornkamm 1974

Ruderální vegetace
s hulevníkem vysokým

Tabulka 4, sloupec 9 (str. 138)

Orig. (Bornkamm 1974): *Sisymbrietum altissimi*
Syn.: *Sisymbrio-Lactucetum serriolae* Lohmeyer in
Tüxen 1955 (§ 2b, nomen nudum), *Lactuco-*
-Sisymbrietum altissimi Bornkamm 1974

Diagnostické druhy: *Bromus commutatus*, *B. tectorum*, *Conyza canadensis*, *Crepis foetida* subsp. *rhoeoeadifolia*, *Senecio viscosus*, ***Sisymbrium altissimum***, *S. loeselii*, *Tripleurospermum inodorum*

Konstantní druhy: *Arrhenatherum elatius*, *Artemisia vulgaris*, *Chenopodium album* agg., *Cirsium arvense*, *Convolvulus arvensis*, *Conyza canadensis*, *Echium vulgare*, ***Sisymbrium altissimum***, *Tripleurospermum inodorum*

Dominantní druhy: ***Sisymbrium altissimum***, *Tripleurospermum inodorum*

Formální definice: *Sisymbrium altissimum* pokr. > 25 %

Struktura a druhové složení. Společenstvo je tvořeno řídkými, poměrně vysokými porosty s dominantním hulevníkem vysokým (*Sisymbrium altissimum*). Převažují v něm oziřné terofyty, např. *Bromus tectorum*, *Conyza canadensis* a *Thlaspi arvense*. Pravidelně se vyskytují vysoké terofytické bylinky, jako je *Atriplex oblongifolia*, *A. sagittata*, *Chenopodium album* agg. a *Lactuca serriola*. Podél cest se prosazují některé druhy sešlapávaných stanovišť, např. *Poa annua*, *P. compressa* a *Polygonum arenastrum*. Vyskytují se také teplomilné

bylinky, jako je *Atriplex oblongifolia*, *Crepis foetida* subsp. *rheeadifolia*, *Descurainia sophia* a *Reseda lutea*. Nápadná je přítomnost vytrvalých druhů pokročilejších sukcesních stadií, např. *Artemisia vulgaris*, *Echium vulgare* a *Melilotus officinalis*. Porosty dorůstají výšky 80–120 cm. Vyskytuje se v nich zpravidla 10–20 druhů cévnatých rostlin na plochách o velikosti 4–25 m². Mechorasty se zpravidla nevyskytují.

Stanoviště. Společenstvo se vyskytuje na výslunných stanovištích se silně vysychavým substrátem, zpravidla písčitým a chudým živinami. Nejčastěji jde o lemy vozovek, čerstvé navázky, výsydky, haldy hlušiny, skládky, ruderálizované plochy v pískovnách a okolí skladišť nebo nádražních budov (Grüll 1982, Kopecký et al. 1986, Kopecký & Hejník 1992, Sobotková 1995b).

Dynamika a management. Na čerstvě nasypaném substrátu se první porosty asociace *Lactuco-Sisymbrietum altissimi* mohou objevit v následujícím vegetačním období (Kopecký et al. 1986).

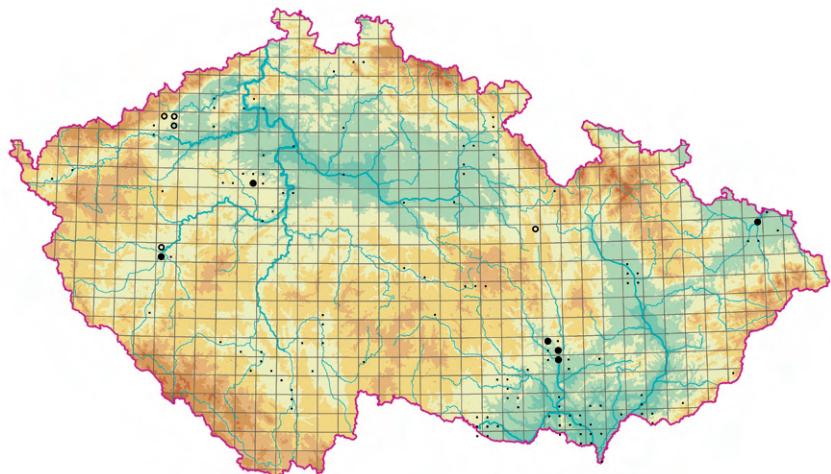
Semena hulevníku vysokého jsou drobná a snadno se na nově vzniklá vhodná stanoviště šíří anemochorně. Porosty kvetou v červnu a červenci, později zasychají. V sukcesi tuto vegetaci nahrazují vytrvalá ruderální společenstva třídy *Artemisieta vulgaris*, o čemž svědčí výskyt vytrvalých ruderálních druhů této třídy v porostech s hulevníkem vysokým (*Sisymbrium altissimum*).

Rozšíření. Areál společenstva zahrnuje jižní Švédsko (okolí Malmö; Olsson 1978), Francii (Julve 1993), Německo (Bornkamm 1974, Brandes 1983, Müller in Oberdorfer 1993b: 48–114, Pott 1995, Klotz in Schubert et al. 2001: 376–387), Rakousko (Mucina in Mucina et al. 1993: 110–168), Slovensko (Jarolímek et al. 1997), Maďarsko (Borhidi 2003) a Rumunsko (Sanda et al. 1999). V České republice se *Sisymbrietum altissimi* vyskytuje roztroušeně v teplých až mírně teplých oblastech (Kopecký & Hejník 1992). Jeho výskyt byl doložen v Chomutově (A. Pyšek 1975), Plzni (A. Pyšek, nepubl., Chocholoušková, nepubl.), na Kladensku (Kopecký et al. 1986), v České Třebové (Kovář &

Obr. 65. *Sisymbrietum altissimi*. Porosty hulevníku vysokého (*Sisymbrium altissimum*) na okraji lesní cesty na písčinách u Bzence na Hodonínsku. (M. Chytrý 2008.)

Fig. 65. A stand of *Sisymbrium altissimum* in a forest road edge in the sandy area near Bzenec, Hodonín district, southern Moravia.

Obr. 66. Rozšíření asociace XBG09 *Sisymbrietum altissimi*; existující fytoценologické snímky dávají dosti neúplný obraz skutečného rozšíření této asociace, proto jsou malými tečkami označena místa s výskytem diagnostického druhu *Sisymbrium altissimum* podle floristických databází.

Fig. 66. Distribution of the association XBG09 *Sisymbrietum altissimi*; available relevés provide an incomplete picture of the actual distribution of this association, therefore the sites with occurrence of its diagnostic species, *Sisymbrium altissimum*, according to the floristic databases, are indicated by small dots.

Lepš 1986), Brně (Grüll 1979b, 1982) a Ostravě (Višňák 1996a).

Variabilita. Jelikož *Sisymbrietum altissimi* osídluje podobná stanoviště jako asociace *Conyza canadensis-Lactucetum serriolae*, *Sisymbrietum loeselii* a *Descurainietum sophiae*, jsou časté přechodné porosty k těmto asociacím.

Hospodářský význam a ohrožení. Společenstvo není významné ani z hospodářského, ani z ochrannářského hlediska.

Nomenklatorická poznámka. Bornkamm (1974) validně popsal tuto asociaci, použil však dvě různá jména, a to *Lactuco-Sisymbrietum altissimi* (v textu) a *Sisymbrietum altissimi* (v tab. 2). Z nich vybíráme druhé jméno.

■ Summary. This vegetation type is dominated by *Sisymbrium altissimum*, accompanied by other annual plants including winter annuals, and some perennials. It occurs on sunny sites with dry, usually sandy and nutrient-poor soils. Typical habitats include roadsides, dumping grounds, disturbed sites in sand pits and around railways. This vegetation type usually appears in the second year after exposure of bare ground. Its phenological optimum

is in June and July. In the Czech Republic it has scattered occurrences in warm and moderately warm areas.

XBG10

Chamaepietum officinalis

Hadač 1978

Ruderální vegetace
s hulevníkem lékařským

Tabulka 4, sloupec 10 (str. 138)

Orig. (Hadač 1978b): *Chamaepietum officinalis* Hadač,
assoc. nova (*Chamaepium officinale* = *Sisymbrium officinale*)

Diagnostické druhy: *Atriplex patula*, *Capsella bursa-pastoris*, *Chenopodium album* agg., *Matricaria discoidea*, ***Sisymbrium officinale***

Konstantní druhy: *Artemisia vulgaris*, *Atriplex patula*, ***Capsella bursa-pastoris***, *Chenopodium album* agg., *Lolium perenne*, *Matricaria discoidea*, *Plantago major*, *Poa annua*, *Polygonum aviculare* agg. (převážně *P. aviculare* s. str.), ***Sisymbrium officinale***, *Taraxacum sect. Ruderaria*, *Tripleurospermum inodorum*

Tabuľka 4. Synoptická tabuľka asociací jednoleté vegetace ruderálnych stanovišť (třída *Stellarietea mediae*, část 2: *Atriplicion*).

Table 4. Synoptic table of the associations of annual vegetation of ruderal habitats (class *Stellarietea mediae*, part 2: *Atriplicion*).

- 1 – XBG01. *Chenopodietum stricti*
- 2 – XBG02. *Chenopodietum urbici*
- 3 – XBG03. *Atriplicetum nitentis*
- 4 – XBG04. *Descurainio sophiae-Atriplicetum oblongifoliae*
- 5 – XBG05. *Cynodontio dactyli-Atriplicetum tataricae*
- 6 – XBG06. *Atriplicetum roseae*
- 7 – XBG07. *Sisymbrietum loeselii*
- 8 – XBG08. *Descurainietum sophiae*
- 9 – XBG09. *Sisymbrietum altissimi*
- 10 – XBG10. *Chamaeplietum officinalis*
- 11 – XBG11. *Conyzo canadensis-Lactucetum serriolae*
- 12 – XBG12. *Ivaetum xanthiifoliae*
- 13 – XBG13. *Kochietum densiflorae*

Slooupc číslo	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Počet snímků	144	7	100	23	25	2	19	14	13	19	66	8	10
Počet snímků s údaji o mechovém patře	27	1	11	3	8	0	2	2	1	2	8	0	0

Bylinné patro

Chenopodietum urbici

<i>Chenopodium urbicum</i>	1	100	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Chenopodium glaucum</i>	8	57	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Malva neglecta</i>	7	43	.	.	.	50	.	.	.	5	2	.	.
<i>Mercurialis annua</i>	7	29	6	.	.	.	.	7	.	.	2	.	.
<i>Atriplex prostrata</i> subsp. <i>latifolia</i>	9	29	5	4	.	.	.	7	.	5	2	.	.

Atriplicetum roseae

<i>Atriplex rosea</i>	.	.	.	.	4	100	.	.	.	.	.	.	.
-----------------------	---	---	---	---	---	-----	---	---	---	---	---	---	---

Sisymbrietum loeselii

<i>Cardaria draba</i>	2	.	3	13	8	.	37	.	8	.	6	13	10
-----------------------	---	---	---	----	---	---	----	---	---	---	---	----	----

Descurainietum sophiae

<i>Chenopodium ficifolium</i>	12	.	8	4	.	.	.	43	.	5	2	13	.
<i>Senecio vulgaris</i>	13	.	5	.	4	.	5	36	8	11	11	13	.
<i>Urtica urens</i>	2	.	3	9	.	.	5	21	.	5	2	.	.

Sisymbrietum altissimi

<i>Crepis foetida</i> subsp. <i>rhoeadifolia</i>	.	.	1	.	.	.	.	.	15	.	3	.	.
<i>Bromus commutatus</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	8	.	.	.	.

Chamaeplietum officinalis

<i>Capsella bursa-pastoris</i>	27	71	21	17	8	.	21	71	31	84	26	38	20
<i>Matricaria discoidea</i>	12	14	7	.	.	50	.	36	.	53	6	.	.

Tabulka 4 (pokračování ze strany 138)

Sloupec číslo	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ivaetum xanthiifoliae													
<i>Iva xanthiifolia</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	100	.
<i>Datura stramonium</i>	1	.	2	.	.	.	.	.	.	.	.	38	.
<i>Arctium lappa</i>	4	.	8	17	.	.	5	14	15	5	6	75	10
<i>Galinsoga parviflora</i>	13	.	9	4	4	.	5	.	.	11	75	.	.
<i>Ballota nigra</i>	16	43	22	22	8	.	11	36	.	.	9	88	10
<i>Sonchus oleraceus</i>	38	29	14	30	16	.	5	7	23	26	20	88	10
<i>Bromus sterilis</i>	2	.	14	13	20	.	11	21	.	11	11	50	20
<i>Cichorium intybus</i>	1	.	3	.	.	.	.	.	15	.	3	50	10
<i>Conium maculatum</i>	1	.	4	.	4	.	.	.	.	.	.	25	.
<i>Leonurus cardiaca</i> s.l.	.	14	4	.	.	.	.	.	.	.	.	25	.
<i>Solidago canadensis</i>	1	.	1	4	.	.	.	.	15	.	6	38	.
<i>Erysimum cheiranthoides</i>	6	.	4	4	.	.	5	21	.	21	8	38	.
<i>Lolium perenne</i>	16	14	18	30	24	.	16	43	8	63	24	88	40
<i>Echinops sphaerocephalus</i>	1	.	1	.	.	.	.	.	8	.	2	25	.
<i>Polygonum aviculare</i> agg.	21	57	30	26	56	100	5	21	15	68	24	100	50
<i>Artemisia vulgaris</i>	60	43	59	70	52	50	74	50	54	63	48	100	60
<i>Arctium minus</i>	1	14	3	4	.	.	5	.	.	.	.	25	.
<i>Poa palustris</i>	3	.	5	.	4	.	.	7	.	.	8	63	.

Kochietum densiflorae

<i>Kochia scoparia</i>	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.	2	.	100
<i>Crepis capillaris</i>	1	.	.	.	4	.	.	.	.	.	.	40	.
<i>Diplotaxis tenuifolia</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	20	.
<i>Erysimum durum</i> s.l.	3	.	4	.	.	5	.	.	.	.	.	20	.

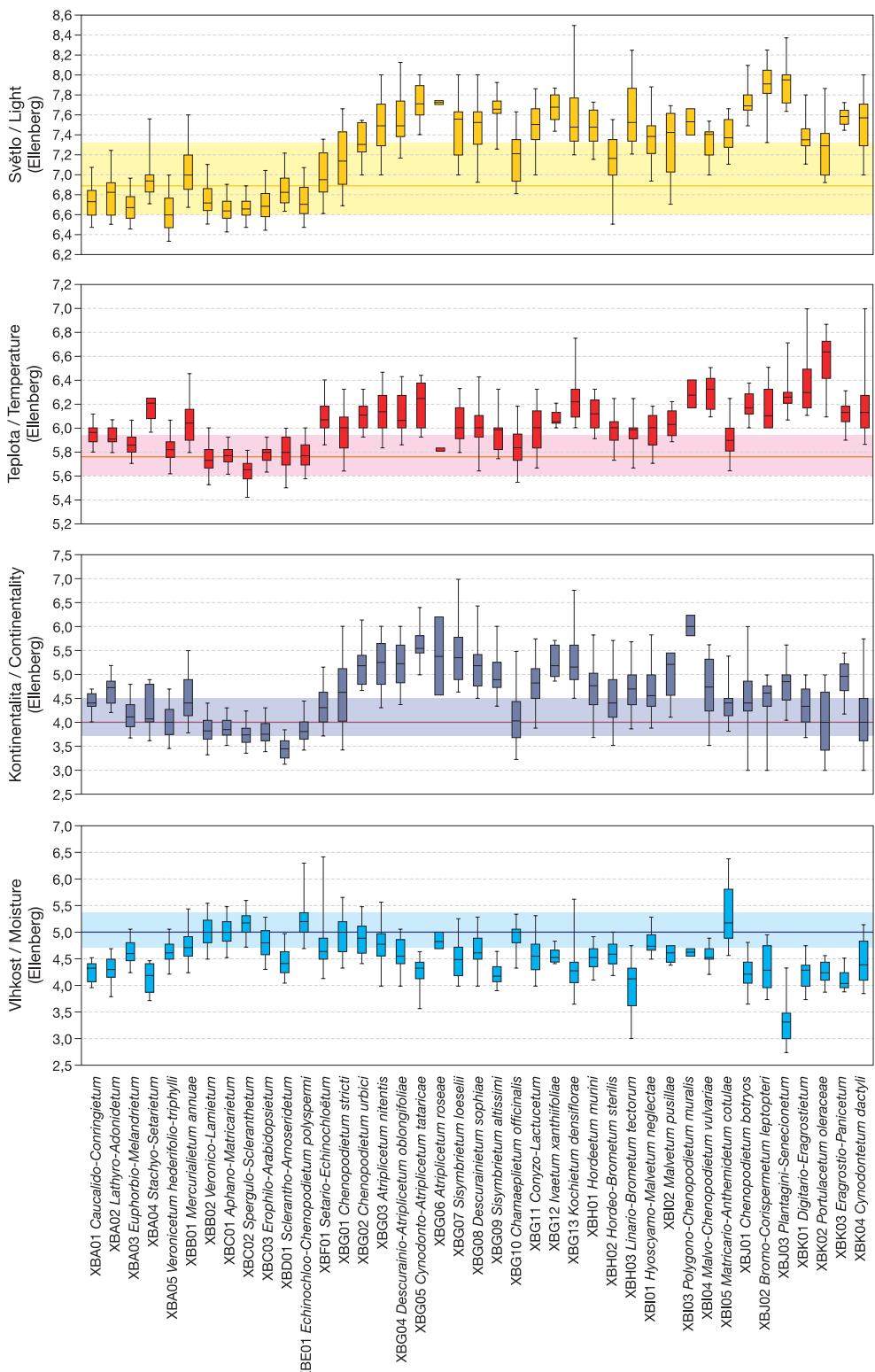
Diagnostické druhy pro dvě a více asociací

<i>Chenopodium album</i> agg.	100	100	64	57	44	.	58	71	62	79	39	100	80
<i>Atriplex sagittata</i>	22	43	100	35	28	.	32	57	23	16	21	50	40
<i>Sisymbrium loeselii</i>	4	29	16	26	20	.	100	36	38	.	14	50	10
<i>Sisymbrium officinale</i>	19	57	8	22	4	100	5	21	8	100	17	38	.
<i>Descurainia sophia</i>	10	43	23	9	4	.	11	100	23	5	8	.	10
<i>Atriplex patula</i>	44	57	36	22	16	.	16	36	.	53	15	.	30
<i>Solanum nigrum</i> s.l.	13	43	3	.	.	.	5	.	.	2	100	.	.
<i>Lactuca serriola</i>	15	.	53	30	32	.	58	50	8	16	73	75	40
<i>Atriplex oblongifolia</i>	3	.	4	100	8	.	5	.	8	.	5	.	20
<i>Atriplex tatarica</i>	5	.	11	.	100	.	.	7	.	.	.	63	10
<i>Conyza canadensis</i>	11	14	18	9	12	.	47	36	54	26	79	75	40
<i>Sisymbrium altissimum</i>	4	.	2	13	8	.	26	14	100	.	12	38	50
<i>Carduus acanthoides</i>	9	.	9	4	12	.	42	7	31	5	20	75	10
<i>Hordeum murinum</i>	1	.	3	.	12	.	21	14	.	11	3	25	.
<i>Lepidium ruderale</i>	5	29	6	.	12	.	11	29	.	11	6	38	10
<i>Senecio viscosus</i>	4	.	5	.	.	.	11	7	31	16	27	.	10
<i>Bromus tectorum</i>	1	.	5	.	4	.	16	21	31	.	12	63	.
<i>Tripleurospermum inodorum</i>	58	71	61	39	52	.	68	71	85	68	62	100	50
<i>Amaranthus albus</i>	1	.	.	.	.	.	.	.	.	2	50	30	.
<i>Amaranthus retroflexus</i>	23	.	9	17	16	.	11	14	15	.	15	100	70

Tabulka 4 (pokračování ze strany 139)

Sloupec číslo	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ostatní druhy s vyšší frekvencí													
<i>Elytrigia repens</i>	41	.	44	70	36	.	58	50	31	37	24	88	40
<i>Taraxacum sect. Ruderalia</i>	31	43	20	30	8	.	26	29	8	79	44	100	.
<i>Urtica dioica</i>	35	43	35	30	16	.	26	29	.	37	9	50	20
<i>Cirsium arvense</i>	22	.	24	22	12	.	42	14	62	5	33	75	20
<i>Convolvulus arvensis</i>	16	.	15	22	32	.	26	14	62	5	24	25	20
<i>Achillea millefolium</i> agg.	14	.	18	13	28	.	16	14	23	26	26	25	10
<i>Fallopia convolvulus</i>	15	14	14	13	8	.	16	29	15	26	21	38	10
<i>Poa annua</i>	17	57	7	13	4	100	5	7	23	58	23	13	.
<i>Plantago major</i>	15	57	10	13	4	100	11	.	.	63	20	25	10
<i>Stellaria media</i> agg.	13	14	12	9	8	.	11	29	.	26	12	13	20
<i>Persicaria lapathifolia</i>	28	14	3	4	.	.	.	.	8	5	3	25	20
<i>Silene latifolia</i> subsp. <i>alba</i>	10	14	17	26	.	.	21	29	8	.	5	25	.
<i>Galium aparine</i>	10	.	18	17	.	.	21	29	8	5	6	.	10
<i>Arrhenatherum elatius</i>	5	.	10	26	36	.	16	7	46	.	11	.	20
<i>Chenopodium polyspermum</i>	24	14	4	.	.	.	.	.	8	.	3	.	10
<i>Poa pratensis</i> s. l.	6	.	5	9	.	.	11	14	15	11	8	75	20
<i>Rumex crispus</i>	8	.	5	4	4	.	11	.	8	21	11	.	.
<i>Arctium tomentosum</i>	6	.	14	9	.	50	.	7	.	.	5	25	.
<i>Sinapis arvensis</i>	8	14	8	.	4	.	.	29	.	5	8	.	.
<i>Rumex obtusifolius</i>	11	14	8	.	.	.	5	.	.	21	.	.	.
<i>Dactylis glomerata</i>	4	14	11	13	.	.	.	7	.	26	3	.	.
<i>Trifolium repens</i>	8	.	4	4	4	.	5	.	.	26	6	.	.
<i>Viola arvensis</i>	3	14	3	4	8	.	21	7	.	.	15	.	.
<i>Melilotus officinalis</i>	2	.	7	9	4	.	.	.	15	.	6	25	10
<i>Calamagrostis epigejos</i>	3	.	3	.	.	.	5	.	23	.	9	50	10
<i>Melilotus albus</i>	3	.	6	.	.	.	11	7	23	5	5	.	10
<i>Echium vulgare</i>	6	.	1	.	.	.	5	.	46	.	2	.	10
<i>Pastinaca sativa</i>	3	.	6	4	.	.	.	.	31	5	2	.	.
<i>Linaria vulgaris</i>	2	.	2	.	.	.	5	.	8	.	11	.	20
<i>Poa compressa</i>	1	.	1	.	4	.	.	.	15	.	12	25	10
<i>Persicaria maculosa</i>	6	.	1	.	.	.	.	.	.	11	3	25	.
<i>Galinsoga quadriradiata</i>	3	.	2	.	.	.	5	7	.	21	2	.	.
<i>Sonchus asper</i>	6	.	.	.	.	.	.	.	8	26	.	.	.
<i>Picris hieracioides</i>	1	.	.	4	.	.	.	.	.	.	.	.	20
<i>Anthemis cotula</i>	.	.	.	.	.	50	.	.	.	.	.	.	.
Mechové patro													
<i>Conyza canadensis-Lactucetum serriolae</i>													
<i>Bryum argenteum</i>	4	.	.	33	13	-	.	50	.	.	38	-	-
Ostatní druhy s vyšší frekvencí													
<i>Ceratodon purpureus</i>	4	.	.	33	.	-	.	.	.	25	-	-	-
<i>Barbula convoluta</i>	.	.	.	33	.	-	.	.	.	13	-	-	-

Jednoletá vegetace polních plevelů a ruderálních stanovišť (*Stellarietea mediae*)

Jednoletá vegetace polních plevelů a ruderálních stanovišť (*Stellarietea mediae*)

